

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 116/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Štúrova 20, Košice, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B1-5T/104/2004 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 5T/104/2004) o dovolaní sťažovateľa uplatnenom proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3To/23/2007 z 15. mája 2007 v období po právoplatnosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 174/2021 z 5. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B1-5T/104/2004 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-5T/104/2004 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **400 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.
4. Mestský súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyni do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 13. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a tiež práva na prejednanie

svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje ústavnému súdu nálezom vysloviť porušenie svojich označených práv napadnutým postupom všeobecného súdu, prikázať mu konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 8 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal ešte 31. augusta 2011 na okresnom súde dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 3To/23/2007 z 15. mája 2007 v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5T/104/2004 z 11. apríla 2005. Objasňuje, že vo veci označeného dovolacieho konania uplatnil v minulosti dve ústavné sťažnosti, z ktorých v prípade prvej ústavnej sťažnosti jej ústavným súd nálezom sp. zn. II. ÚS 47/2018 z 22. marca 2018 nevyhovel, pričom v prípade druhej ústavnej sťažnosti nálezom sp. zn. IV. ÚS 174/2021 z 5. októbra 2021 ústavný súd konštatoval zbytočné prietahy v označenom konaní, a teda porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ dôvodí, že po právoplatnosti spomínaného nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 174/2021 z 5. októbra 2021 sa na okresnom súde domáhal, aby tento v jeho veci konal, a teda realizoval úkony, ktoré Trestný poriadok pri podanom dovolaní ukladá vykonať prvostupňovému súdu. Namieta, že podľa jeho zistení ešte ani vo februári 2023 nebola na okresnom súde predmetná vec pridelená sudcovi, z tohto dôvodu adresoval 27. júna 2023 predsedovi mestského súdu ako právnenému nástupcovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Uvádza, že na túto sťažnosť reagoval predseda mestského súdu listom sp. zn. 1SprV/380/2023 zo 7. júla 2023, ktorým vyhodnotil jeho sťažnosť ako nedôvodnú a v ktorom mu zároveň oznámil, že spisový materiál sp. zn. B1-5T/104/2004 sa od roku 2021 nachádza ako pripojený spis na Najvyššom súde Slovenskej republiky v rámci konania vedeného pred najvyšším súdom pod sp. zn. 2Tdo/8/2021 a z týchto dôvodov bude možné vo veci dovolania sťažovateľa konať až po vrátení dotknutého spisového materiálu z najvyššieho súdu späť mestskému súdu.

4. Sťažovateľ je toho názoru, že skutočnosti uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia nepochybne nasvedčujú tomu, že v označenom konaní mestského súdu dochádza k zbytočným prietahom a vzhľadom na podanie dovolania sťažovateľa ešte v roku 2011 predstavuje doterajšia doba konania o podanom dovolaní neakceptovateľnú dĺžku dvanástich rokov, a to v okolnostiach, keď dovolanie nebolo ešte predložené dovolaciemu súdu a nachádza sa iba na prvostupňovom súde.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 116/2024-12 z 20. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 23. apríla 2024 ústavný súd vyzval predsedu mestského súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a ďalším súvisiacim špecifikovaným okolnostiam.

7. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda mestského súdu podaním sp. zn. 1 SprV/76/2024 z 22. mája 2024, v ktorom sa vyjadril, že sa dotknutý spisový materiál mestského súdu sp. zn. B1-5T/104/2004 od roku 2021 nachádza ako pripojený spis na najvyššom súde, kde je konanie vedené pod sp. zn. 2Tdo/8/2021. Táto skutočnosť bola oznámená aj sťažovateľovi, ktorý bol mestským súdom vyrozumený, že z uvedeného dôvodu bude možné ďalej konať až po vrátení dotknutého spisového materiálu. Predseda mestského súdu takisto uviedol, že dotknutá vec sťažovateľa bola v súdnom manažmente mestského súdu vedená v rámci „neobsadeného senátu“ a z tohto dôvodu bola systémom náhodného pridelovania spisov „20. mája 2025“ pridelená na prejednanie novej zákonnej sudkyňi. V závere podania predseda mestského súdu vyjadril názor, že pokiaľ sa dotknutý spisový materiál nachádzal od roku 2021 mimo dispozičnej sféry okresného súdu a napriek násobným snahám o jeho získanie boli tieto neúspešné, má vzniknúť nečinnosť objektívny charakter. Takisto poznamenal, že sťažovateľ v priebehu spomenutých dvanástich rokov, ktoré uplynuli od podania jeho dovolania, nevykazoval vždy aktívnu súčinnosť.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a súvisiaceho spisového materiálu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle ustálenej judikatúry (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o otázku právnej a faktickej zložitosti posudzovanej veci sťažovateľa, ústavný súd odkazuje na závery svojho predchádzajúceho nálezu sp. zn. IV. ÚS 174/2021 z 5. októbra 2021, v ktorom bola posúdená vymedzená etapa dotknutého dovolacieho konania, a to obdobie po právoplatnosti prvotného (nevyhovujúceho) nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 47/2018 z 12. júna 2018 trvajúce do podania (úspešnej) ústavnej sťažnosti z 15. novembra 2020. Ústavný súd v ňom konštatoval, že predmetom jeho posúdenia bol postup konajúceho súdu majúci v podstate charakter administratívnej činnosti, teda jednoduchých technických úkonov spočívajúcich napr. v zaslaní dovolania stranám konania podľa § 376 Trestného poriadku, zaslaní výzvy na odstránenie nedostatkov podania podľa § 373 ods. 4 Trestného poriadku a v posúdení splnenia podmienok na ustanovenie obhajcu pre dovolacie konanie. Ide teda o jednoduchú činnosť, ktorá nevykazuje žiadne prvky ani faktickej a ani právnej náročnosti.

11. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd skúma aj to, či a akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľala osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd konštatuje, že v relevantnom období, ktoré podliehalo prieskumu ústavného súdu, nezistil žiadne negatívne okolnosti, ktoré by boli pričítateľné na vrub sťažovateľovi.

12. Tretím hodnotiacim kritériom, ktoré ústavný súd zohľadňoval pri zodpovedaní otázky, či v posudzovanom období došlo k zbytočným prietáhom, a teda k porušeniu vymedzených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu a následne jeho právneho nástupcu mestského súdu v dotknutom dovolacom konaní. Ústavný súd v prvom rade objasňuje, že predmetom jeho prieskumu sa stalo obdobie dovolacieho konania vymedzené úsekom po právoplatnosti posledného nálezu ústavného súdu vydaného v dotknutej veci, nálezu sp. zn. IV. ÚS 174/2021 z 5. októbra 2021, teda od 25. októbra 2021 do dňa uplatnenia aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa adresovanej ústavnému súdu 13. novembra 2023. Z vyjadrenia predsedu mestského súdu vyplýva, že úkony uložené Trestným poriadkom prvostupňovému súdu podmieňujúce predloženie uplatneného dovolania na rozhodnutie dovolaciemu súdu neboli vykonané, resp. žiaden z týchto úkonov ešte realizovaný nebol. Jedinou činnosťou, na ktorú vo svojom vyjadrení predseda mestského súdu odkazuje, bolo pridelenie veci sťažovateľa zákonnému sudcovi v máji 2024 (vo vyjadrení je uvádzaný zjavne nesprávny dátum 20. máj 2025). Túto skutočnosť potvrdzuje aj obsah dotknutého spisového materiálu mestského súdu sp. zn. 5T/104/2004, ktorý bol na základe predchádzajúcej výzvy ústavnému súdu z 23. apríla 2024 predložený ústavnému súdu 27. mája 2024.

13. Len veľmi stručne ústavný súd konštatuje, že je absolútne neakceptovateľná obrana mestského súdu, ktorý ako prekážku objektívnej povahy prezentuje skutočnosť, že sa príslušný spisový materiál mestského súdu vo veci sťažovateľa nachádzal ako pripojený spis u iného všeobecného súdu, a teda ním mestský súd nedisponoval. Takáto obrana je v dobe elektronických registrov súdnych vecí (spisov), poprípade možnosti vyhotovovania fotokópií spisového materiálu celkom nenáležitá. Inými slovami, bolo úlohou a povinnosťou mestského súdu (a tiež jeho právneho predchodcu) vykonať akékoľvek efektívne úkony smerujúce k získaniu svojho vlastného spisového materiálu pre účely plnenia si svojich zákonných povinností v dovolacom konaní. Napokon táto obrana mestského súdu v okolnostiach, keď inkriminovaný spisový materiál dokázal mestský súd získať a ústavnému súdu predložiť s odstupom jedného mesiaca od výzvy, vyznieva nekorektne až bizarne.

14. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že pasivita mestského súdu a tiež jeho právneho predchodcu je aj s prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku dovolacieho konania (takmer dvanásť rokov), keď vec nedospela ani do štádia predloženia dovolania dovolaciemu súdu, absolútne neakceptovateľná. Ústavný súd tak konštatuje, že zistenou nečinnosťou mestského súdu a tiež nečinnosťou jeho právneho predchodcu, keď tieto neboli schopné po dobu takmer vyše dvoch rokov i napriek predchádzajúcemu nálezu ústavného súdu konštatujúceho porušenie dotknutých práv sťažovateľa vykonať spomenuté jednoduché administratívne úkony, došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu neboli popísané technické úkony, ktorých vykonanie je zákonom uložené prvostupňovému súdu, mestským súdom vykonané a dovolanie nebolo predložené na rozhodnutie dovolaciemu súdu, ústavný súd formuloval vo veci sťažovateľa pre mestský súd príkaz konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie ústavnej sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie 8 000 eur, odôvodňujúc ho hrubou pasivitou okresného súdu a následne mestského súdu, ktoré po dobu takmer dvanástich rokov neboli schopné predložiť uplatnené dovolanie príslušnému súdu. Pri rozhodovaní o tejto otázke ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. S prihliadnutím na zistené obdobie nečinnosti konajúcich súdov, zohľadňujúc skutočnosť, že konajúce súdy nerespektovali predchádzajúci nález ústavného súdu konštatujúci porušenie práv sťažovateľa v dotknutom dovolacom konaní, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 400 eur (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

18. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a za použitia § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti a podanie vo veci samej) v hodnote po 208,67 eur vrátane

dvoch režijných paušálov v hodnote po 12,52 eur. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania 530,86 eur (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2024

Peter Molnár
predseda senátu